

Nationale Nachtvlinder-nacht 2006... en 2007

Tekst:
Dick Groenendijk¹,
Willem N. Ellis² en
Nicolien Peet¹

1 De Vlinderstichting
2 WVF

De tweede Nationale Nachtvlinder-nacht op 23 september 2006 was relatief laat in het seizoen. De belangrijkste reden was om de nacht buiten het vakantie seizoen te laten plaatsvinden, om zoveel mogelijk mensen mee te laten profiteren. Maar ook het verschijnen van de nieuwe nachtvlinder-gids in de nazomer heeft in de keuze van de datum een grote rol gespeeld. Naar schatting hebben in 2005 circa 700 mensen meegedaan. In 2006 zijn dat er waarschijnlijk meer dan 2500 geweest! Het mooie weer zal daar zeker aan hebben bijgedragen.

Trekvlinders en standvlinders

Het jaar 2006 zal in de herinnering blijven als een zeer goed trekvlinderjaar. In tabel 1 is een lijst met de waargenomen trekvlinders opgenomen. Heel bijzonder was het 'optreden' van de zeldzame viervlakvlinder (*Lithosia quadra*) en de katoendaguil (*Helicoverpa armigera*). In tabel 2 staat de top tien van meest vastgestelde macronachtvlinders tijdens de nachtvlinder-nacht van 2006. Veel van deze soorten hoort bij de familie van de uilen, maar veruit het algemeenst was de taxusspikkelspanner

Tabel 1: Trekvlinders, waargenomen tijdens de Nationale Nachtvlinder-nacht van 23 september 2006.

Soort	Aantal locaties
Koolmotje (<i>Plutella xylostella</i>)	7
<i>Udea ferrugalis</i>	4
<i>Nomophila noctuella</i>	11
Windepijlstaart (<i>Agrius convolvuli</i>)	19
Doodshoofdv�inder (<i>Acherontia atropos</i>)	1
Kolibrievlinder (<i>Macroglossum stellatarum</i>)	2
Viervlakvlinder (<i>Lithosia quadra</i>)	8
Zuidelijke grasuil (<i>Mythimna vitellina</i>)	1
Grote worteluil (<i>Agrotis ipsilon</i>)	15
Florida-uil (<i>Spodoptera exigua</i>)	1
Katoendaguil (<i>Helicoverpa armigera</i>)	8
Turkse uil (<i>Chrysodeixis chalcites</i>)	4
Gamma-uil (<i>Autographa gamma</i>)	61

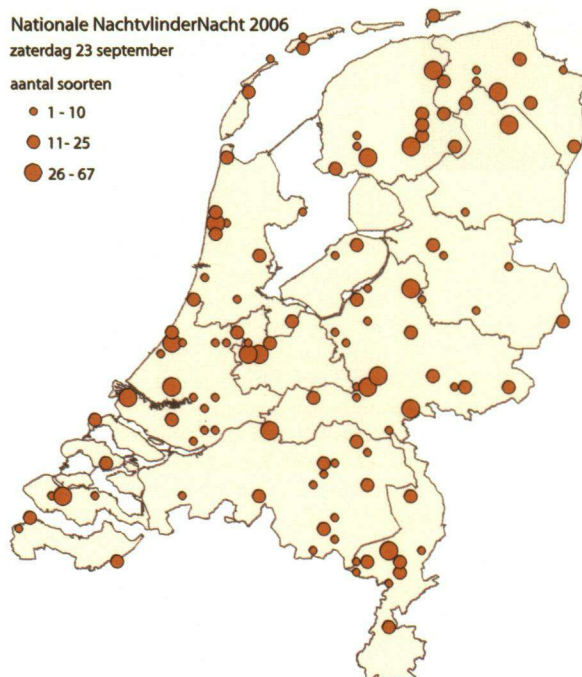
(*Peribatodes rhomboidara*). Dit is landelijk een algemene en wijdverbreide soort, die ook erg veel in het stedelijk gebied wordt gezien. Tijdens de nachtvlinder-nacht werden niet alleen heel algemene soorten gezien, maar ook bijvoorbeeld de nazomeruil (*Ammoconia caecimacula*), die op niet minder dan drie plekken werd gezien. Deze bijzondere soort komt voor in de duinen en op een paar plekken in het binnenland, waaronder de Veluwe.

Licht en stroop

September is normaal gesproken een prima maand om naast een lamp en laken ook te werken met de zogenaamde stroop-methode. Nachtvlinderonderzoekers smeren dan een mengsel van stroop en alcohol op bomen, waardoor vlinders gelokt kunnen worden. Vaak zijn dit andere vlinders dan degene die op licht afkomen. Gek genoeg waren de resultaten op stroop tijdens de nachtvlinder-nacht in september 2006 niet zo heel goed. De enige vlinder die goed op stroop en veel minder op licht afkwam, was de piramidevlinder (*Amphipyra pyramidea*). Nagenoeg alle andere soorten werden meer op licht gezien. De relatief slechte vangst op stroop werd door het hele land vastgesteld. Voor dit opvallende feit hebben we geen verklaring.

Een late herfst

Alle waarnemingen die tijdens de nationale nachtvlinder-nacht zijn verzameld, zijn opgenomen in de Landelijke nachtvlinderdatabase. Deze database is 'Noctua' gedoopt en wordt beheerd door de Werkgroep Vlinderfaunistiek en De Vlinderstichting. Op dit moment bevat de database een ruime 1,5 miljoen waarnemingen.

Figuur 1: Aantal waargenomen soorten macronachtvlinders per locatie tijdens de nationale nachtvlinder-nacht van 23 september 2006.

Tabel 2. De top tien van de vastgestelde soorten macronachtvlinders tijdens de nachtvlindernacht van 23 september 2006.

Soort	Aantal locaties
Taxusspikkelspanner (<i>Peribatodes rhomboidaria</i>)	75
Pyramidevlinder (<i>Amphipyra pyramidea</i>)	64
Gamma-uil (<i>Autographa gamma</i>)	61
Huismoeder (<i>Noctua pronuba</i>)	60
Stro-uiltje (<i>Rivula sericealis</i>)	57
Schimmelspanner (<i>Chloroclysta truncata</i>)	49
Zwarte-c-uil (<i>Xestia c-nigrum</i>)	46
Putu-uil (<i>Agrotis puta</i>)	42
Agaatvlinder (<i>Phlogophora meticulosa</i>)	41
Volgeling (<i>Noctua comes</i>)	41

Als we in deze database de gemiddelde vliegtijd voor elke soort berekenen, dan geeft dat de mogelijkheid om dit gemiddelde te vergelijken met de vangsten van 23 september 2006. Voor elke soort is de dag bepaald waarop deze soort zijn vliegpiek heeft. Vervolgens kun je deze gemiddelden vergelijken met het dagnummer van de nachtvlindernacht. In 2006 was dat 23 september en is dagnummer 266. Het verschil, in dit geval dus 266 min het dagnummer van elke afzonderlijke soort, geeft een indicatie of een soort vroeg (negatieve waarden) of laat (positieve waarden) is gezien in het seizoen. De herfst van 2006 was erg warm en de verwachting was dat het merendeel van de soorten laat zou zijn. Dat was inderdaad het geval. Slechts 22 soorten waren vroeg in het seizoen, terwijl de rest (meer dan 200 soorten!) laat was. Als we het gemiddelde nemen van alle waarnemingen van de nachtvlindernacht in 2006, dan was de vlinderfauna meer dan 40 dagen verlaat.

2007: weer een nachtvlindernacht

Ook in 2007 is er weer een Nationale Nachtvlindernacht en wel op vrijdag 7 september. We hopen weer op een bijzonder evenement met veel excursiepunten en veel bezoekers. Als u weer een excursie organiseert, dan kunt u deze aanmelden via www.vlinderstichting.nl/nachtvlindernacht. Op deze website worden alle excursiepunten bijgehouden en kunt u dus kijken of bij u in de buurt ook een nachtvlinderexcursie wordt georganiseerd. Alle excursiepunten zullen na hun aanmelding weer een informatiepakket toegestuurd krijgen.

Sponsors

De Nationale Nachtvlindernacht wordt financieel ondersteund door het VSBfonds, het Prins Bernhard Cultuurfonds, het KF Hein fonds en de Uyttenboogaart-Eliassen Stichting. De organisatie is in handen van De Vlinderstichting in samenwerking met de Werkgroep Vlinderfaunistiek. Ook in 2006 waren er weer vele initiatieven om de Nationale Nachtvlindernacht tot een succes te maken. We willen alle betrokkenen heel hartelijk bedanken voor hun steun en inzet om mensen in te wijden in de wereld van de nachtvlinders. Hopelijk kunnen we ook in 2007 weer op uw steun rekenen.

Henk Bosma

De taxusspikkelspanner werd het meest gezien tijdens de Nationale Nachtvlindernacht in 2006.

Lars Soerink

Smeer een mengsel van stroop en alcohol op een boom en er komen zeker nachtvlinders op af.

Lars Soerink

Licht lokt ook mensen. Sfeervolle taferelen tijdens de Nationale NachtvlinderNacht 2006.